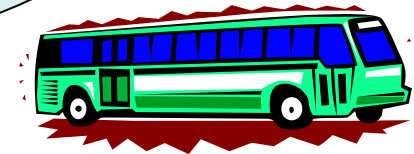

**Hvordan kan en felles
havarikommisjon for transport
bidra til bedre sikkerhet i vegtrafikken**

*Sverre Quale
Direktør*

*Statens Havarikommisjon for Transport
(Nytt navn fra 1/9-05)*

INNHOOLD

- **Litt historikk om havarikommisjonen**
- **Roller og motiver i forbindelse med ulykker**
- **Lovendring med nye prinsipper og føringer for uavhengige sikkerhetsundersøkelser av vegtrafikkulykker**
- **Felles undersøkelsessystematikk**

Havarikommisjonen – historikk 1

- **Virksomhetsstyring av Havarikommisjonen var lagt til Forsvarsdepartementet fra 1923 og ad hoc kommisjoner ble oppnevnt ved behov etter militær modell**
- **Etter 2.verdenskrig ble ad hoc kommisjonene styrt av Luftfartsdirektoratet**
- **Påtalemyndigheten hadde representanter i kommisjonen**

Havarikommisjonen – historikk 2

Havarikommisjonen for Sivil
Luftfart og Jernbane

- Det ble etablert en flyhavarikommisjon (HSL) med fast ansatte medarbeidere fra 1 januar 1989, administrert av SD. Påtalemyndigheten ble nå utelatt.
- HSL ble egen etat under SD fra 1.juli 1999
- Fra 1. juli 2002 undersøker kommisjonen også jernbaneulykker (HSLB)
- Fra 1. september 2005 undersøker også kommisjonen vegtrafikkulykker (SHT)
- I løpet av 2006/2007 vil kommisjonen undersøke sjøulykker og dermed bli nasjonal undersøkelsesmyndighet for hele transportområdet

Statens Havarikommisjon for Transport (SHT)

Sverre Quale
Direktør

Menneskelige faktorer

Grete Myhre
Fagsjef (Seniorrådgiver)

Teknologi

Kåre Halvorsen
Fagsjef (Sjefingeniør)

Systemsikkerhet

Knut Rygh
Fagsjef (Sjefingeniør)

Administrasjon

Kirsten Mulligan
Administrasjonssjef

Torunn Henriksen
Førstekonsulent

Anne S. Østensen
Konsulent (50%)

Nina Nerdrum
Konsulent

Anne M. Hanssen
Førstesekretær

Johnny Johansen
Rådgiver

Bjørn E. Beitnes
IT-rådgiver

Luftfart

Per E. Bakke
Seksjonssjef

Tor Nørstegård
Havariinspektør

Edith Irgens
Havariinspektør

Birger A. Bull
Havariinspektør

Karl B. Kapaasen
Havariinspektør

Torfinn Horn
Havariinspektør

Knut Lande
Havariinspektør (50%)

Tore Hultgreen
Havariinspektør (50%)

Jernbane

Jon Erik Lindeman
Seksjonssjef

Hans Bjørnseth
Havariinspektør

Johan S. Johansen
Havariinspektør

Henning Johansen
Havariinspektør

Thor Haug
Havariinspektør (50%)

Tor Vasset
Havariinspektør (50%)

Vegtrafikk

(Operativ fra 1/9-2005)

Rolf Mellum
Seksjonssjef

Per A. Langeland
Havariinspektør

Ingvild Ytrehus
Havariinspektør

Martin Visnes
Havariinspektør

Sjøfart

(Operativ 2006/2007)

William Bertheussen
Seksjonssjef (fra 1/10)

+ 3–5 medarbeidere

Ulike tradisjoner på tvers av transportgrenene, men likevel mange fellestrekk

Havarikommisjonen for Sivil
Luftfart og Jernbane

Roller og motiver i forbindelse med en ulykke

**Ansvarlige
virksomheter**

*Intern gransking
og/eller umiddelbare
reaksjoner*

**Overlevende og
pårørende/etterlatte**
*Årsak, ansvar/skyld
og straff*

Havarikommisjonen

*”Ren” (uavhengig og
helhetlig) sikkerhets-
undersøkelse*

Påtalemyndighet/politi

*Strafferettslig
ansvar/skyld*

**Direktorat/
Tilsynsmyndighet**

*Umiddelbare
reaksjoner/pålegg*

Media

*Sensasjon, salg
og utpeke
”syndebukk”
og/eller ”helt”*

Forsikringselskaper

Erstatningsoppgjør

Utdrag fra vegtrafikklovens kapittel VII vedrørende offentlige undersøkelser m.v.

§ 44. Undersøkelsesmyndigheten

Undersøkelsesmyndigheten skal klarlegge hendelsesforløp og årsaksfaktorer med formål å forbedre trafikksikkerheten.

Undersøkelsesmyndigheten skal ikke ta stilling til sivilrettslig eller strafferettslig skyld og ansvar.

§ 47. Forklaringsplikt til undersøkelsesmyndigheten m.v.

§ 48. Taushetsplikt

§ 49. Forbud mot bevis i straffesak

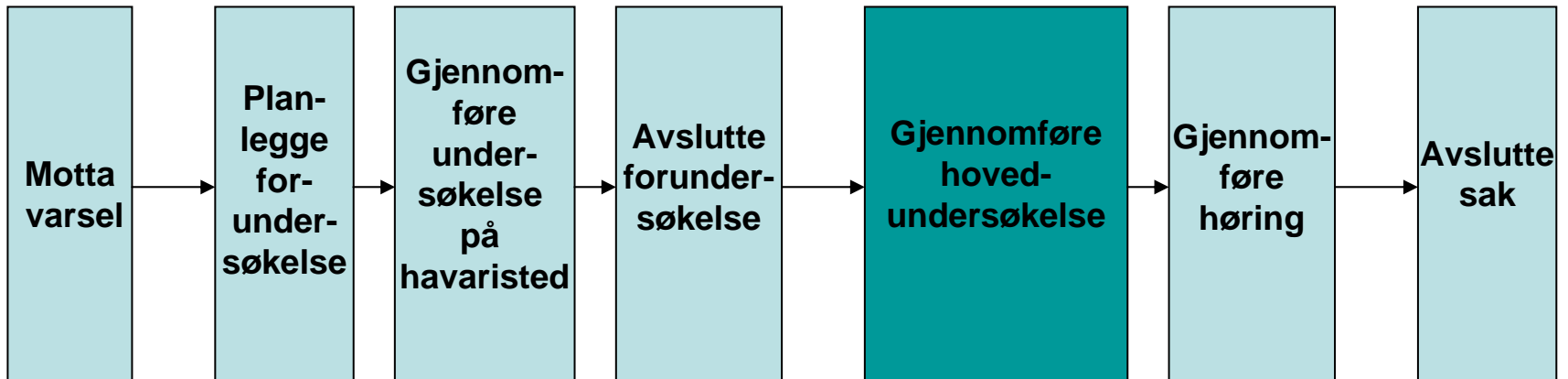
§ 50. Forbud mot sanksjoner fra arbeidsgiver

§ 51. Undersøkelsesrapporter mv.

Undersøkelsesmyndighetens utkast til rapport er ikke offentlig.

Systematisk og metodisk undersøkelsesarbeid

Saksgang - samspill

Systematisk og metodisk undersøkelsesarbeid

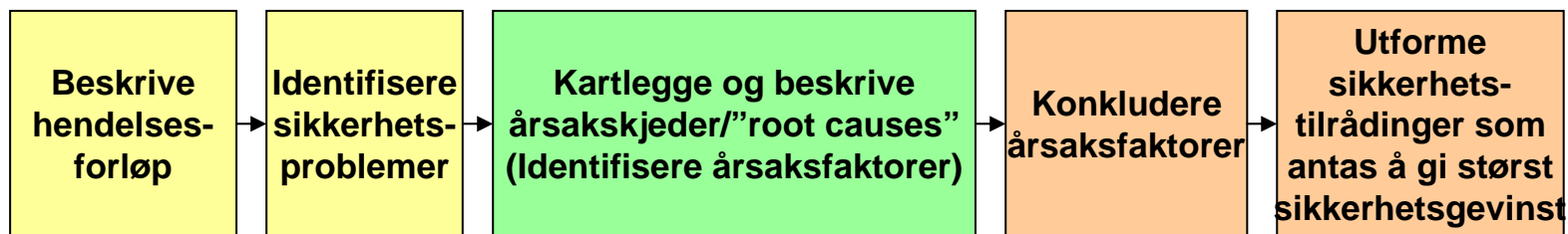
Gjennomføre hovedundersøkelse

Analyse- metodikk:

STEP-analyse

Barriere- /årsaksanalyse

Prosess:

Rapport- inndeling:

Faktiske
opplysninger

Kommisjonens analyse/vurderinger

Konklusjon

Sikkerhets-
tilrådinger

Økt fokus på menneskelige faktorer / organisatoriske forhold:

Organisatoriske forhold

- Organisasjonskultur
- Kommunikasjon
- Lederskapsstruktur
- Uforenlige målsettinger
- Eierskap og ansvarsdeling

Oppgaver/omgivelser

Latente feil:

- Moral
- Tretthet
- Utstyr/Tekn.
- Prosedyrer
- Opplæring

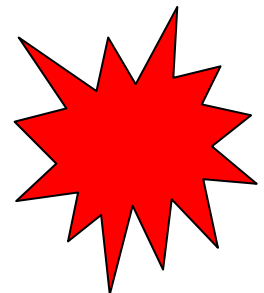
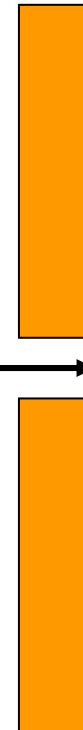
Individet

Aktive feil:

- Glipp
- Forglemmelse
- Overtredelse
- Misforståelse

Barrierer

MENINGER

LEDER: morgenutgaven

Havarier

All transport, enten den foregår til lands, vanns eller i luften, er risikofylt.

Veier kan være galt dosert eller glatte, på jernbanen kan det være feil på signalanlegg eller skinnegang, på sjøen kan det være mangelfull merking av grunner og skjær, fly kan ha tekniske feil. Og i tillegg kommer det som med en sekkebetegnelse kalles "menneskelige faktorer", alle de feil både førere av biler, tog, skip og fly kan gjøre. Sammenhengen mellom disse faktorene er ikke godt nok kjent, derfor kan også trafiksikkerhetsarbeidet være både tilfeldig og lite målrettet - i enkelte saker.

Regjeringens forslag om å opprette en felles havarikommisjon for luftfart, jernbane, veitrafikk og sjøtrafikk er betimelig. "Rocknes"-havariet viste at den gamle sjøforklaringen ikke er et godt nok instrument for å avklare årsakssammenhenger bak ulykker. **Erfaringene fra**

Havarikommisjonen, som i dag bare gransker ulykker eller nestenulykker på jernbane og i flytrafikken, er svært gode. Alle parter har plikt til å uttale seg, samtidig som de kan gjøre det i fortrolighet. Dette har bidratt til det vellykkede arbeidet med å få ned ulykkene i disse sektorene.

Rundt 300 mennesker mister livet på norske veier hvert år, flere tusen blir mer eller mindre alvorlig skadet. Forskning har gitt en generell forståelse av samspillet mellom mennesker, biler og veistandard. Likevel vil en granskningskommisjon kunne påvise et årsaksforhold i en ulykke mer direkte. Ved å sette inn konkrete tiltak, vil det være lettere å unngå gjentakelse. Det samme gjelder til sjøs. **En ny havarikommisjon vil øke trafiksikkerheten.**